

Risikofaktorer for abdominalt aortaaneurisme

Kardiovaskulære sykdommer og abdominale aortaaneurismer har felles risikofaktorer. Det viser resultater fra Tromsø-undersøkelsen 1994–2001.

Ruptur av abdominalt aortaaneurisme har høy mortalitet og er årsak til 1–2 % av dødsfallene i den vestlige verden. De fleste aneurismene oppdages tilfeldig, og det har vært foreslått å screene risikogrupper for å redusere dødeligheten.

For å kartlegge prevalensen av abdominalt aortaaneurisme og mål på aortas diameter ble det i den fjerde Tromsø-undersøkelsen gjort ultralydundersøkelse av abdominalaorta hos 6 892 menn og kvinner i alderen 25–82 år (1). Den samme populasjonen ble undersøkt sju år senere (2). I gruppen av til sammen 2 035 menn og 2 310 kvinner som møtte til begge undersøkelsene og som ikke hadde abdominalt aortaaneurisme i 1994, ble det funnet 119 insidende abdominale aortaaneurismer, noe som tilsvarer en insidens på 0,4 % per år. Det ble påvist aneurisme hos 4,1 % av mennene og 1,5 % kvinnene. Studien er blitt omtalt på lederplass i *Circulation* (3).

– Mannlig kjønn, høy alder og røyking er sterke risikofaktorer for abdominalt aortaaneurisme, men også forhøyet kolesterolnivå, lavt HDL-nivå og hypertensjon var signifikante faktorer. Røyking slo særlig sterkt ut – både med antall år som røyker og antall sigaretter per dag økte risikoen for abdominalt aortaaneurisme, sier førsteforfatter Signe Helene Forsdahl ved Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø.

– Studien viser at det er en sterk sammenheng mellom tradisjonelle risikofaktorer for aterosklerose og risikoen for å utvikle abdominalt aortaaneurisme. Resultatene kan være til hjelp for å finne dem som har for-

Signe Helene Forsdahl, artikkelens førsteforfatter. Foto Bjørn-Kåre Iversen, Det helsevitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø

høyet risiko for å utvikle slike aneurismer og for å avklare hvilke grupper som eventuelt bør screenes, sier Forsdahl.

Erlend Hem
erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Singh K, Bønaa KH, Jacobsen BK et al. Prevalence of and risk factors for abdominal aortic aneurysms in a population-based study: the Tromsø Study. *Am J Epidemiol* 2001; 154: 236–44.
2. Forsdahl SH, Singh K, Solberg S et al. Risk factors for abdominal aortic aneurysms: a 7-year prospective study: the Tromsø Study, 1994–2001. *Circulation* 2009; 119: 2202–8.
3. Diehm N, Baumgartner I. Determinants of aneurysmal aortic disease. *Circulation* 2009; 119: 2134–5.

Singh ved Radiologisk avdeling. Steinar Solberg er overlege ved Thoraxkirurgisk avdeling, Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet. Han har sammen med Kulbir Singh designet og gjennomført delstudien om aortaaneurismer i Tromsø-undersøkelsen.

Ordforklaringer

Tromsø-undersøkelsen ble startet i 1974 på bakgrunn av den høye dødeligheten av hjerte- og karsykdommer i Norge. Det har vært gjennomført seks undersøkelser hvor til sammen 40 051 personer har deltatt i minst én av dem. Man har særlig konsentrert seg om kardiovaskulære sykdommer. I 1994–95 (Tromsø 4) ble det for første gang utført ultralydundersøkelse av abdominalaorta for å kartlegge prevalens og risikofaktorer for abdominalt aortaaneurisme. Undersøkelsen ble gjentatt sju år senere i den samme populasjonen (Tromsø 5) med tanke på å kartlegge aneurismets utvikling og endringer i aortas diameter.

Abdominale aortaaneurismer forårsaker omtrent 1 % av alle dødsfall i den vestlige verden. Aneurismene er vanligvis asymptomatiske inntil de rumperer. De fleste oppdages tilfeldig i forbindelse med rutineundersøkelser for andre tilstander. Risikoen for ruptur øker med økende aneurismediameter. Ved rumpert aneurisme er mortaliteten 60–80 %. Både genetiske, miljømessige, hemodynamiske og immunologiske faktorer bidrar trolig til utvikling av slike aneurismer.

Er du i ferd med å publisere eller har du nylig publisert i et internasjonalt tidsskrift? Send tips til erlend.hem@medisin.uio.no

www.tidsskriftet.no/norskforskning

Tromsø-undersøkelsen

Artikkelen er skrevet av fire norske forskere.

Førsteforfatter Signe Helene Forsdahl er lege med bakgrunn fra Radiologisk avdeling ved Universitetssykehuset Nord Norge. Hun er nå ph.d.-student ved Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø. Hennes hovedveileder er Bjarne Koster Jacobsen, som er professor i epidemiologi. Biveileder er seksjonsoverlege Kulbir

Artikkelen ble publisert 28.4. 2009 i *Circulation*, som er det høyest rangerte tidsskriftet innen kardiologi